

Taiwan går till val: nationell identitet, geopolitik och informationspåverkan

Carl Lentz

Den 11 januari 2020 går Taiwans befolkning till val för att utse en ny president samt nya representanter i parlamentet, Legislative Yuan. Valet äger rum mot en bakgrund av spända relationer mellan Kina och Taiwan och utgången har betydelse för den regionala säkerhetsordningen.

KINAS SKUGGA ÖVER VALET

Taiwan betraktas av Kina som en utbrytarprovins sedan 1949 då Chiang Kai-shek, ledaren för det då regerande nationalistpartiet (Kuomintang, KMT), flydde till Taiwan efter att ha besegrats av Kinas kommunistparti i inbördeskriget och där upprättade Republiken Kina (Republic of China, ROC). Kommunistpartiet har aldrig erkänt ROC, utan har ett förenande av Taiwan med fastlandet som ett högt prioriterat mål.

Kinas ledare Xi Jinping har använt sig av både piska och morot för att motverka varje steg i riktning mot en taiwanesisk självständighet. I februari 2018 lanserade Peking ”31 fördelaktiga policyåtgärder” i syfte att uppmuntra taiwanesiska medborgare att flytta till Kina. Bland annat erbjuds skattelättnader, och taiwanesiska företag tillåts numera att delta i offentliga upphandlingar.

Dock överskuggas dessa åtgärder av de påtryckningar Peking utövar mot Taipei. Sedan 2016, då Tsai Ing-wen valdes till president, har den kinesiska regeringen förmått sex länder att etablera diplomatiska relationer med Kina och samtidigt bryta med Taiwan; Kina accepterar inte att länder har officiella relationer med både Peking och Taipei. Efter att både Salomonöarna och Kiribati bröt sina diplomatiska förbindelser med Taiwan i september 2019 återstår nu diplomatiska relationer med endast 15 länder. Betydelsen av detta kan diskuteras. Tsai har nämligen utvecklat Taiwans inofficiella kontakter med USA de senaste åren, vilket förmodligen är av större strategisk vikt för Taipei än dess relationer med önationer i Stilla havet.

I början av augusti 2019 förbjöd Peking kinesiska privatpersoner att besöka Taiwan, vilket de kunnat göra sedan 2011. Turister från Kina utgör den största gruppen av besökare till Taiwan, och att endast tillåta grupp-, affärs-, och studieresor är ett sätt att ytterligare pressa Tsai

och hennes parti, Democratic Progressive Party (DPP), inför valet. Kinas utreseförbud kan leda till att Taiwan går miste om värdefulla intäkter från kinesisk turism.

I årets nyårstal till nationen slog Xi Jinping fast att hans utgångspunkt är att Taiwan skall förenas med Kina enligt modellen ”ett land, två system.” Modellen föreslogs av Deng Xiaoping på 1980-talet och var utformad för att bevara Hongkongs politiska och ekonomiska system när staden återigen blev en del av Kina 1997 efter att ha varit en brittisk koloni sedan 1840-talet. Xi konstaterade att målet är att på fredlig väg uppnå ett införlivande av Taiwan med Folkrepubliken, men klargjorde samtidigt att Peking inte tänker fransäga sig möjligheten att bruka våld mot ”utländska krafter” eller aktörer som förespråkar taiwanesisk självständighet. Talet belyser den centrala roll som Taiwan spelar i Xis strävan att uppnå den ”kinesiska drömmen om nationens pánytytfödelse.”

Dagen före Xis tal hade president Tsai hållit sitt nyårstal, där hon betonade att Peking måste respektera Taiwans suveränitet. Hon underströk behovet av fredlig dialog och förklarade att hennes regering samtidigt vidtar åtgärder för att skydda Taiwan mot Kinas försök att påverka öns politiska system. Hur förhållandet mellan Kina och Taiwan bör se ut är en av de viktigaste frågorna i taiwanesisk politik och är ett tema som genomsyrar presidentkandidaternas valkampanjer.

PRESIDENTKANDIDATERNA

Det finns för tillfället tre officiella presidentkandidater, den sittande presidenten Tsai Ing-wen (DPP), Han Kuo-yu (KMT), som är borgmästare i Taiwans tredje största stad Kaohsiung, och vid sidan av dem partiledaren för People First Party (PFP), James Soong.

President Tsai förespråkar ett upprätthållande av status quo, det vill säga att Taiwans *de facto* självständighet bevaras. Hon har dock inte officiellt erkänt den så kallade ”1992 års konsensus”. Kärnan i detta begrepp är att företrädare för Kina och Taiwan 1992 kom överens om att det finns ”ett Kina”, men att man har olika uppfattningar om vilken regering som representerar Kina. Denna term myntades

dock först 2000 av Su Chi, dåvarande taiwanesisk minister för Kinarelaterade frågor. President Tsai har endast erkänt att mötet ägde rum, vilket har lett till kinesiskt missnöje med DPP:s hållning.

I respons på Taiwans försämrade relationer med Kina har Tsai fördjupat relationerna med 18 länder i Syd- och Sydostasien, inklusive Australien och Nya Zeeland, genom ett initiativ kallat New Southbound Policy (NSP). Initiativet reflekterar målsättningen inom Taiwans regering att diversifiera sina handelsrelationer och minska beroendet av Kina. Sedan NSP lanserades 2016 har handeln mellan Taiwan och NSP-länderna ökat med 22 procent.

Tsai har fått utstå inhemsk kritik för sin inrikespolitik. Inte minst har hon kritiserats för sina reformer av pensionssystemet, som anpassas för att hantera en åldrande befolkning. Reformerna har lett till lägre pensioner för både statstjänstemän och militärveteraner.

Kritiken mot Tsais inrikespolitik har delvis påverkat hennes väljarstöd. I november 2018 låg hennes opinionssiffror på 15 procent, vilket också resulterade i ett kraftigt bakslag för DPP i lokalvalen samma månad. Före valen kontrollerade DPP 13 län av 22, medan KMT kontrollerade 6. Efter det senaste lokalvalet är läget nu det omvända; KMT styr 15 län och DPP 6. I en symboliskt viktig förlust gick dessutom borgmästarrollen i Kaohsiung till KMT efter att DPP styrts staden i 20 år.

Dessutom utmanas Tsai för sin Kinapolitik av grupperingar inom DPP som vill se en mer hårdför självständighetspolitik. Efter lokalvalen deklarerade premiärministern William Lai att han tänkte utmana Tsai om posten som DPP:s presidentkandidat. Lai har beskrivit sig själv som en ”pragmatisk arbetare för självständighet” och ses som en medlem av den fraktion inom DPP som eftersträvar en mer radikal självständighetspolitik. Tsai lyckades säkra sitt partis nominering, men Lais utmaning tydliggör att det inte nödvändigtvis finns enighet bland DPP:s partimedlemmar i Kinafrågan. I november 2019 utnämndes Lai av president Tsai som vicepresidentkandidat, vilket kan tolkas som ett försök att ena partiet bakom henne.

Tsai kampanjar på fortsatta satsningar inom försvarsindustrin, förbättrade förhållanden för taiwanesiska företag samt ett fokus på skattereformer under nästa mandatperiod. Tsai har argumenterat för behovet av att minska Taiwans ekonomiska beroende av Kina, och att skydda landet från de negativa konsekvenserna av handelskriget mellan Kina och USA.

Den andre presidentkandidaten är KMT:s Han Kuo-yu. Han besegrade Terry Gou, grundaren av elektronikjätten Foxconn, och Eric Chu, borgmästare i staden Nya Taipei, i KMT:s nomineringsprocess.

Att just Han skulle bli KMT:s presidentkandidat var långt ifrån givet. Innan han bestämde sig för att kandidera till borgmästarvalet i Kaohsiung var Han Kuo-yu i princip okänd, men har kommit att bli en maktfaktor i Taiwan. Hans kampanj i borgmästarvalet baserades på populistiska löften om att förbättra de ekonomiska förhållandena i

Kaohsiung genom bland annat närmare förbindelser med Kina.

I februari besökte Han södra Kina (Hongkong, Macau, Shenzhen och Xiamen) för att främja och marknadsföra produkter producerade i Kaohsiung: Under resan skrevs handelsavtal för närmare 170 miljoner dollar, vilket kan ses som försök från Pekings håll att belysa de ekonomiska fördelarna med att stödja ”1992 års konsensus”. Han fick däremot hård inhemsk kritik för att under samma resa ha träffat Liu Jieyi, generaldirektör för Kinas Taiwan Affairs Office (TAO), det statliga organ som ansvarar för kontakterna med Taiwans myndigheter. Mötet var ett tecken, menade många, på Hans alltför nära band till fastlandet.

Han Kuo-yus kampanjslogan är ”säkerhet för Taiwan, pengar till befolkningen.” Under ett kampanjrally i september 2019 utmålade Han sig själv som en motpol till den sittande regeringen genom att fokusera på mer konservativa frågor. Under sitt tal konstaterade Han att han tänkte bevara kinesisk kultur och försvara Republiken Kina, vilket kan ses som en signal till väljare som är missnöjda med DPP:s fokus på att upprätthålla en taiwanesisk identitet. Men Han sade också att Taiwans ”frihet och demokrati” ska skyddas. Budskapet bör ses som en balansgång mellan Hans intresse av att främja närmare förbindelser med fastlandet och samtidigt att dämpa oron bland delar av befolkningen som ställer sig kritiska till vad ett närmande skulle innebära för Taiwans politiska system.

Den tredje presidentkandidaten, James Soong, offentliggjorde sitt beslut att kandidera så sent som den 13 november. Soong var tidigare medlem i KMT, men etablerade People First Party efter att ha utmanat partiets officiella presidentkandidat i valet 2000. Soong kampanjar för att överbrygga skillnaderna mellan de gröna och blå blocken (se nedan), samtidigt som han vill verka för stabilitet i relationerna med Kina och upprätthålla Taiwans politiska system. Bedömare menar att Soongs kandidatur riskerar att skada Hans chanser i valet: Soong kan nämligen locka väljare som vill se närmare förbindelser med Kina, men som inte attraheras av Han. I opinionsmätningar har Soongs väljarstöd som högst uppgått till 9 procent.

TAIWANS PARTIPOLITIK

Det politiska landskap som har utvecklats i Taiwan sedan 1990-talet präglas av två färger: en ”blå koalition”, ledd av KMT, som enkelt uttryckt lutar mot en djupare relation med Kina och ett eventuellt förenande med fastlandet. KMT stödjer 1992 års konsensus och ser det som grund för framtida diskussioner med Peking. Under KMT:s nye partiordförande Wu Den-yih, som tillträdde augusti 2017, omarbetades partiprogrammet för att inkludera målen ”ingen självständighet” och ”inget förenande” med Folkrepubliken. KMT vill därmed inta en mer moderat position i Kinafrågan. Under partiets tidigare ordförande, Hung Hsiu-chu, hette det i partiprogrammet att KMT skulle arbeta för ett fredsavtal med Kina inför ett förenande.

Den ”gröna koalitionen”, där DPP är tongivande och den enda representanten i parlamentet, vill snarare upprätthålla Taiwans *de facto* självständighet. Under DPP:s nationella partikongress 1999 antog partiet en resolution där man betonade att Taiwan är ett suveränt och självständigt land, åsikter som fortfarande reflekteras i partiprogrammet.

Taiwans parlament har 113 ledamöter. I valet 2016 fick DPP 68 mandat och KMT 34. Utöver dessa partier finns ytterligare tre; New Power Party (NPP) och People First Party (PFP), med tre mandat vardera, och Non-Partisan Solidarity Union (NPSU), som har ett mandat. De två sistnämnda tillhör båda den blå koalitionen. NPP, som etablerades i spåren av Solrosrörelsen 2014, tillhör varken den gröna eller blå koalitionen utan beskriver sig som ett ’tredje maktparti’. NPP förespråkar *de jure* taiwanesisk självständighet.

Inför valet i januari 2020 har det etablerats nya partier. Formosa Alliance, till exempel, var ursprungligen en politisk koalition för att driva frågan om taiwanesisk självständighet och blev officiellt ett parti i juli 2019. Formosa Alliance har målet att få tio platser i parlamentet. Partiet hade under hösten en presidentkandidat, Annette Lu. Hon lyckades emellertid inte vinna det stöd som krävs enligt Taiwans vallagar och avbröt sin kampanj i början av november.

Den 1 augusti 2019 annonserade den partipolitiskt obundne borgmästaren i Taipei, Ko Wen-je, bildandet av Taiwanese People’s Party (TPP). Enligt Ko ska TPP utgöra ett alternativ till både de blå och gröna koalitionerna. När partiet bildades argumenterade Ko för bättre politik och mindre korrupktion, men specificerade inte vilka åtgärder som krävdes. Ko betonar vikten av goda relationer mellan Kina och Taiwan, men erkänner inte 1992 års konsensus. Han befinner sig därmed i mitten mellan KMT och DPP när det gäller Kinafrågan. Ko, som det länge ryktades om han skulle kandidera i presidentvalet, meddelade i september att han inte ställer upp.

KINESISK VALPÅVERKAN OCH TAIWANESISKA MOTÅTGÄRDER

Det pågår en debatt om hur Kinas kommunistparti försöker påverka det kommande valet. Inte minst har debatten kretsat kring Han Kuo-yus seger i Kaohsiung i lokalvalen 2018. Hans framgångar har ofta tillskrivits hans personliga karisma och aktivitet på sociala medier. Hans valkampanj följdes av en halv miljon användare på Facebook, dubbelt så många som DPP:s kandidat, Chen Chi-mai. Men enligt frilansskribenten Paul Huang, som forskar om Kinas militära aktiviteter och ökande internationella inflytande, fick Han Kuo-yu stöd av kinesiska cybergrupper. En av de grupper som mobiliserade stöd för Han var Facebookgruppen ”Han Kuo-yu Fans for Victory! Holding up a Blue Sky!” Enligt Huang finns tydliga indikationer på att Facebook-gruppen styrdes av administratörer baserade i Kina. Den spred bland annat desinformation och falska nyheter om Chen. Det är ett

tillvägagångssätt som Puma Shen, forskare vid National Taipei Universitys fakultet för kriminologi, menar är vanligt förekommande i Kinas informationsoperationer mot Taiwan.

I juli 2019 konstaterade Financial Times att två taiwanesiska TV-kanaler, CTiTV och CTV, hade fokuserat oproportionerligt mycket på Hans valkampanj i sin nyhetsbevakning. Kanalerna ägs av Want Want China Times Group, ett medieföretag som anses vara nära lierat med den kinesiska regeringen och därför vill se Han vinna valet i januari. Enligt medarbetare på bolagets tidning China Times har redaktörerna tagit emot instruktioner om rapporteringens innehåll från Kinas Taiwan Affairs Office.

Den sittande regeringen har vidtagit åtgärder för att bekämpa informationspåverkan. I mars bötfölls CTiTV för att inte ha uppfyllt sitt ansvar att faktagranska nyhetssändningar, och i juli blev en kvinna bötfärd för att ha spridit falska nyheter på Line, en populär chattplattform. Taiwans justitiedepartement har påbörjat en granskning för att undersöka i vilken mån Kina finansiellt stödjer valkampanjerna för enskilda kandidater. Två politiker som kandiderade i lokalvalen 2018 fälldes i oktober för att ha tagit emot motsvarande 62 000 dollar i donationer från Kina, vilket bryter mot Taiwans vallag om utländska kampanjdonationer.

TAIWANS INTERNATIONELLA RELATIONER

För att hävda sig i en utsatt geopolitisk situation har Taiwan fokuserat på att utveckla relationerna med USA. Washington har inte officiellt uttryckt stöd för vare sig ett införlivande av Taiwan i Folkrepubliken eller för taiwanesisk självständighet. I det amerikansk-kinesiska bilaterala uttalande som låg till grund för etableringen av relationer mellan USA och Kina 1979 heter det endast att USA ”erkänner att den kinesiska ståndpunkten är att det endast finns ett Kina och att Taiwan är en del av Kina”.

När USA samtidigt bröt relationerna med Taiwan antogs en ny lag som utgör grunden för förhållandet mellan Taipei och Washington. Lagen, *Taiwan Relations Act* (TRA), definierar bland annat hur USA ska försvara Taiwan mot kinesiska påtryckningar. I mars 2018 ratificerade president Trump en ny lag, *Taiwan Travel Act*, som uttryckligen uppmuntrar officiella högnivåbesök mellan USA och Taiwan, vilka tidigare inte tilläts under TRA.

Det försvarspolitiska samarbetet mellan Taipei och Washington är en viktig aspekt av deras relationer. I december 2018 trädde lagen *Asia Reassurance Initiative Act* i kraft, vars syfte är att stödja USA:s strategiska närvaro i Indo-Pacific-regionen, som förbinder Stillahavsregionen med Indiska oceanen. I lagen bekräftas vikten av Taiwan som partner och att försäljningen av försvarsmateriel till ön skall fortsätta.

Under 2019 har Washington godkänt export av militär materiel till Taiwan för över 10 miljarder dollar; i juli godkände Trump-administrationen försäljningen av 108

Abrams-pansarvagnar och 250 Stinger-missiler till ett värde av 2,2 miljarder dollar. I augusti blev det dessutom klart att man säljer 66 F-16-plan till Taiwan för 8 miljarder dollar. Affären sker i enlighet med TRA, som klargör att USA ska bidra till Taiwans självförsvarsförmåga, och sker i en tid då Washington är angeläget om att bevara sitt inflytande i västra Stilla havet.

Relationerna mellan Taiwan och USA ska inte enbart ses i en kontext av gemensamma intressen, utan också mot bakgrund av en tilltagande strategisk konkurrens mellan Peking och Washington. Kinas ökande militära aktivitet i Östasien har resulterat i att andra länder också omprövar sitt förhållningssätt till Taiwan. Japan har uttryckt stöd för att Taiwan ska kunna återfå sin roll som observatör vid Världshälsoförsamlingen (WHA), vilket blockeras av Kina. Japan stödjer även Taiwans ansökan om att få gå med i frihandelsavtalet *Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership* (CPTPP), som trädde i kraft i december 2018 efter att president Trump drog USA ur *Trans-Pacific Partnership*.

Det finns dock begränsningar som tydliggör Taiwans geopolitiska utmaningar. När president Tsai i mars i år föreslog att påbörja en officiell säkerhetsdialog med Japan blev svaret nej: enligt Tokyo ska man förhålla sig till det avtal man slöt 1972 med Kina, som bara tillåter inofficiella kontakter med Taiwan.

PROTESTRÖRELSEN I HONGKONG OCH NATIONELL IDENTITET

Proteströrelsen och det missnöje över hur Kinas kommunistparti implementerar överenskommelsen om "ett land, två system" i Hongkong har inte undgått väljarna i Taiwan. Opinionsmätningar från slutet av sommaren 2019 visar att Tsais popularitet har stigit på bekostnad av Han. I maj hade Tsai stöd av 25 procent av befolkningen, medan Hans popularitetssiffror låg på 39 procent. Mätningar från oktober visar att Tsai hade passerat Han i termer av väljarstöd: Tsai fick då 42 procent medan Han fick 25 procent.

Både Tsai och Han har uttryckt sitt stöd för demonstranterna i Hongkong, och i september hölls demonstrationer i Taipei till stöd för protesterna där runt 100 000 personer deltog. Tsai har föreslagit att Taiwan skulle kunna överväga att ge asyl till vissa av demonstranterna. Han, å sin sida, har kommenterat att "ett land, två system" endast får införas i Taiwan "över min döda kropp."

Presidentkandidaternas utspel om Kina bör ses i ljuset av det ökande opinionsstödet för taiwanesiske nationell identitet. Mätningar av Election Study Center (ESC) vid National Chengchi University visade i juni att andelen invånare som identifierar sig som endast taiwaneser har ökat till 57 procent, från 18 procent 1992. Under samma period har den del av befolkningen som ser sig som endast kinesisk minskat från 26 procent till 4 procent.

En politisk konsekvens av det ökande stödet för taiwanesiske nationell identitet är att det försvårar försök att knyta Taiwan närmare Kina. Politiker från både de 'blå' och 'gröna' lägren kommer att behöva formulera ett förhållningssätt som appellerar till den breda majoriteten.

I ESC:s mätningar om taiwanesiska invånares uppfattningar om förenande kontra självständighet är det tydligt att den största andelen av de tillfrågade (31 procent) vill bevara status quo (dvs de facto självständighet) för att avgöra frågan vid ett senare tillfälle. Totalt 27 procent vill ha nuvarande status quo på obestämd tid, medan 20 procent vill att Taiwan på lång sikt gradvis tar steg mot de jure självständighet. Endast 9 procent förordar att Taiwan ska arbeta mot ett förenande med fastlandet i det långa loppet.

I och med Taiwans president- och parlamentsval i januari 2020 kommer frågorna om nationell identitet och de tilltagande geopolitiska spänningarna i Östasien att ställas på sin spets. De utgör även exempel på hur sociala medier kan nyttjas för att påverka demokratiska institutioner och väljares preferenser i olika sakfrågor. Eftersom valresultatet både har bäring på den politiska utvecklingen i Taiwan och på relationerna mellan Peking och Washington kommer det att följas nära av beslutsfattare såväl i Asien som i USA och Europa.

Carl Lentz har en masterexamen från University of Oxford. Han har tidigare skrivit artiklar om internationella relationer i Asien.

En bilaga med illustrationer finns i det grafiska bladet *Taiwan heads to the polls*. Bladet finns tillgängligt via publikationslistan på www.foi.se/asien.

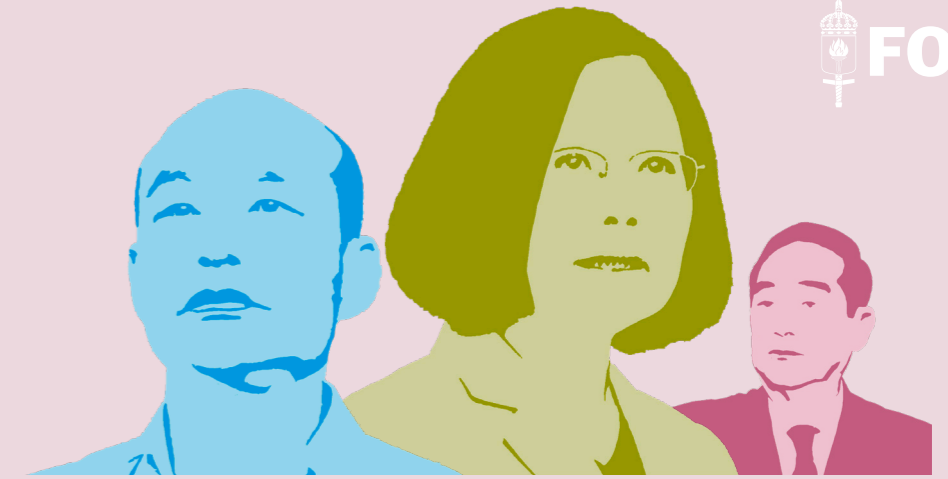
TAIWAN HEADS TO THE POLLS

Presidential and parliamentary elections will be held in Taiwan on January 11, 2020. The elections take place against the backdrop of tense relations between China and Taiwan and may have geopolitical reverberations.

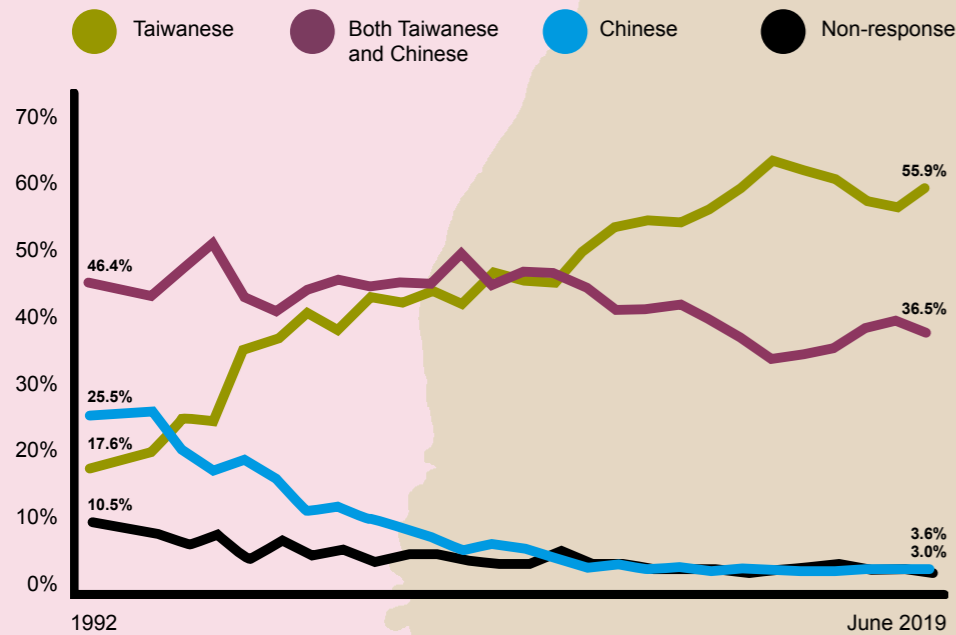
This infographic is a supplement to a Swedish-language policy brief on the elections by Carl Lentz, published by the Swedish Defence Research Agency in December, 2019 (FOI Memo 6965).

Taiwan is slightly larger than Belgium and roughly 11 times the area of Gotland, Sweden's largest island.

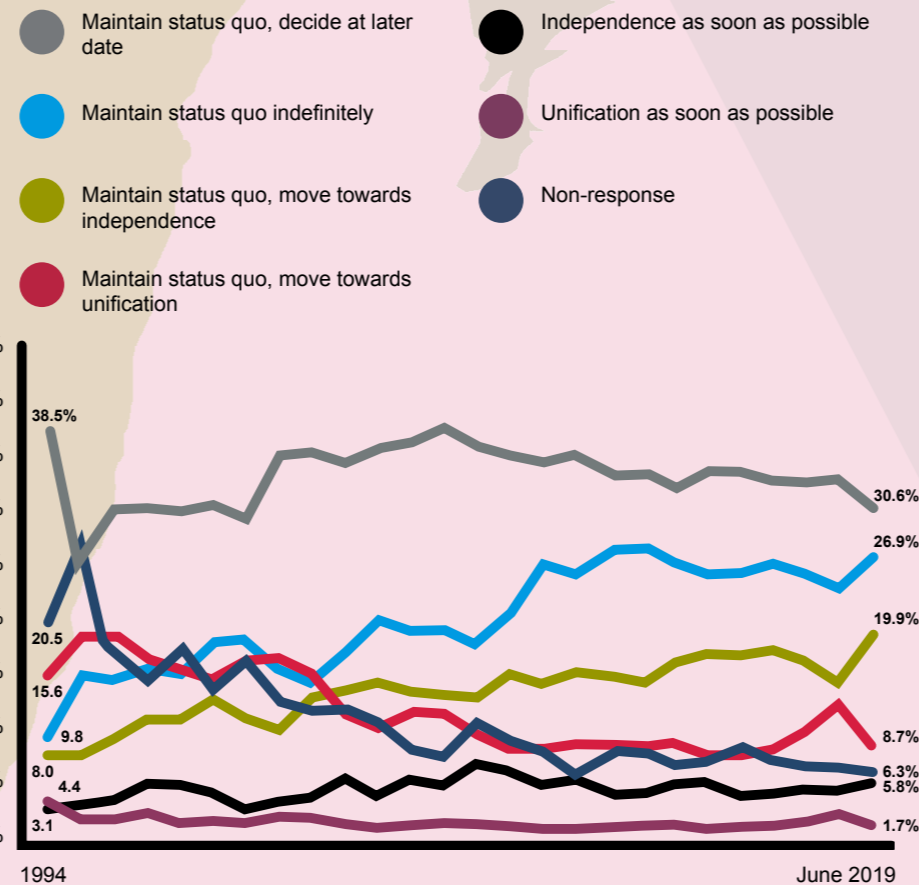
Taiwan has a population of over 23 million, compared to Belgium's 11 million.

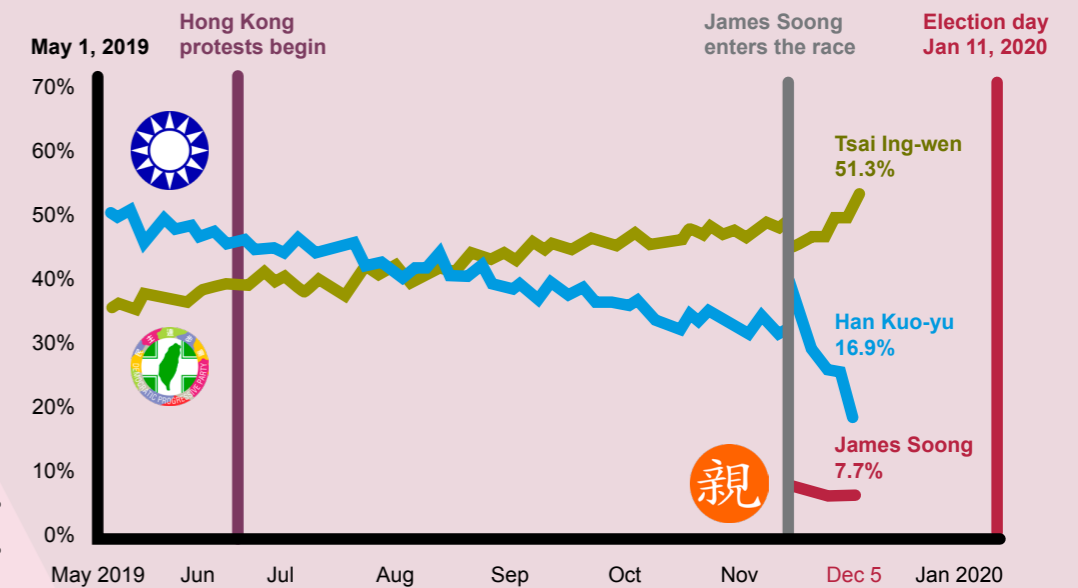
Changes in the Taiwanese/Chinese identity in Taiwan, 1992 — June 2019

Changes in unification/independence stances in Taiwan, 1994 — June 2019

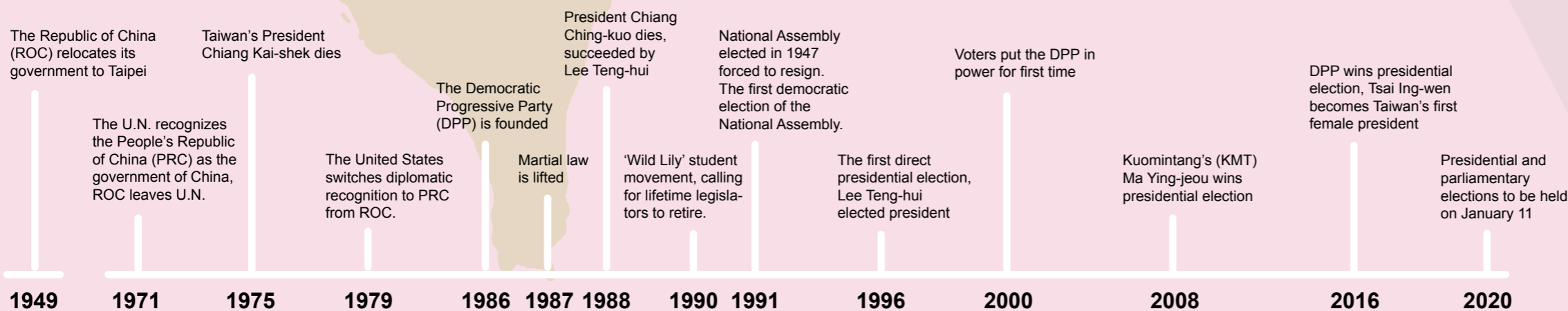
Presidential election: unweighted average of opinion polls, May — December 2019

Approximate political orientation of Taiwanese political parties

Taiwan's democratization: timeline

INFOGRAPHICS: Simo Brotherus, based on text and research by Jerker Hellström (Swedish Defence Research Agency, FOI) and Carl Lentz.

SOURCES: National Chengchi University Election Study Center (2019), The News Lens (2019), RFI (2012) 台湾民主大事记 [Major events for Taiwan's democracy]. Political orientation of parties is based on an approximation by FOI.